

Riktlinjer för serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen, försäljning av tobaksvaror och receptfria läkemedel

Dokumentnamn	Riktlinjer för serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen, försäljning av tobaksvaror och receptfria läkemedel	Dokumenttyp	Riktlinjer	
Fastställd/upprättad av	Samhällsnämnden	Datum	2023-11-24	Diarienummer SAM-2023-2884
Dokumentansvarig/processägare	Samhällsnämnden	Version	2.0	Senast reviderad 2020
Dokumentinformation				Giltig t o m
Dokumentet gäller för	Samhällsförvaltningen			
Annan information				

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning.....	2
2 Ansökan och handläggning.....	3
3 Kriterier för tillståndsgivning.....	4
4. Stadigvarande serveringstillstånd.....	8
5. Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten.....	9
6. Serveringstillstånd till slutna sällskap.....	9
7. Serveringstid.....	10
8. Uteservering.....	11
9. Gemensamt serveringsutrymme.....	11
10. Provsmakningstillstånd.....	12
11. Cateringverksamhet.....	12
12. Villkor vid meddelande av serveringstillstånd.....	12
13. Kommunens tillsynsverksamhet.....	12
14. Kommunens sanktionsmöjligheter.....	13
15. Överklagande.....	14
16. Försäljning och servering av folköl.....	14
17. Försäljning av tobaksvaror.....	15
18. Försäljning av receptfria läkemedel.....	16

1. Inledning

Härnösands kommun ska vara en attraktiv kommun. Natur, kultur och mötesplatser där människor kan träffas och ha det trevlig tillsammans är en viktiga delar i det. En bra restaurangkultur kan locka både invånare och besökare i vår kommun.

Ett rikt restaurangliv är ett viktigt inslag i en levande kommun som Härnösand. I dialog och samverkan med restaurangbranschen vill Härnösands kommun bidra till att skapa goda förutsättningar för restaurangnäringen med konkurrens på lika villkor.

Såväl tillståndshavare, sökande av serveringstillstånd och den breda allmänheten ska uppleva att vårt arbete håller god kvalitet, är rättssäkert och att det grundas på ett stort socialt ansvar.

I Härnösand ska alkoholservering ske på ett ansvarsfullt och seriöst sätt. Det är viktigt för människors hälsa och trygghet. Särskilt viktigt är det att vi arbetar för barns och ungdomars rätt till en alkoholfri miljö.

Alkohollagstiftningen är en skyddslag som ska begränsa den skadliga användningen av alkohol, till exempel allt för tidig alkoholdebut, berusningsdrickande och ordningsstörningar. Att skydda människors hälsa ska vara viktigare än att ta hänsyn till företagens ekonomi och kommunens näringspolitiska verksamhet.

Det övergripande målet för den svenska alkoholpolitiken är att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar.

1.1 Kortfattat om serveringstillstånd

Vi som kommun ansvarar för att utreda och fatta beslut om tillstånd för att servera alkohol. Serveringstillstånd krävs för att få servera spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker samt alkoholdrycksliknande preparat.

Härnösands kommun kan ge tillstånd till:

- servering till allmänheten, eller
- servering till slutna sällskap.

Ett tillstånd kan vara

- stadigvarande eller
- tillfälligt.

Vi kan ge tillstånd till servering för cateringverksamhet, för servering i gemensamt serveringsutrymme samt för provsmakning.

Den som vill ha ett tillstånd ska ansöka om det hos den kommun där serveringen ska ske. På harnosand.se finns en e-tjänst som den som vill ansöka ska använda. Det går inte att ansöka via telefon. Kan du inte använda e-tjänsten finns det en ansökningsblankett.

Serveringstillstånd behövs inte om serveringen:

- gäller ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer,
- sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaderna för inköp av dryckerna, och
- äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkoholdrycker eller lättdrycker.

Alla dessa tre punkter måste vara uppfyllda för att servering ska kunna ske utan tillstånd.

Om den som har fått ett serveringstillstånd inte följer bestämmelserna i alkohollagen kan kommunen utfärda erinran, varning eller återkalla ett redan beviljat tillstånd.

1.2 Vi har skyldighet att informera

Varje kommun har en skyldighet att ge information om gällande lagstiftning - alkohollagen.

Alkohollagen ger kommunerna möjlighet att anpassa serveringstillståndet med egna riktlinjer. Dessa riktlinjer har kommunen också skyldighet att informera om. De anpassningar som en kommun kan göra kan dock inte strida mot alkohollagen.

På kommunens webbplats ska det finnas tydlig information om olika typer av serveringstillstånd och vad som krävs för att få tillstånd. Där ska också de kommunala riktlinjerna finnas i sin helhet.

De kommunala riktlinjerna ger varje kommun möjlighet att anpassa när och var servering av alkohol ska tillåtas. Riktlinjerna finns till för att kommunerna ska kunna ta hänsyn till lokala förutsättningar. Anpassningar kan göras för exempelvis uteserveringar och serveringstider. Men det kan också handla om i vilket område ett serveringsställe ligger. Som exempel om det ligger nära en ungdomsgård eller skolverksamhet. Områden nära barnverksamhet, exempelvis simhallar eller bibliotek kan vara skäl till att neka eller begränsa ett serveringstillstånd. Barnkonventionen ska alltid ingå i utredning av serveringstillstånd.

Riktlinjerna ska tydligt beskriva vad som gäller vid ansökan om serveringstillstånd och hur kommunen använder lagstiftningen i praktiken.

Syftet med kommunala riktlinjer är att ansökningar ska behandlas lika och att det ska vara lätt för den som söker tillstånd att förstå vilka saker kommunen tar hänsyn till när de fattar beslut.

Laghänvisning

Det är alkohollagen (2010:1622) med angränsande lagar och förordningar som styr arbetet med serveringstillstånd.

2. Ansökan och handläggning

2.1 Ansökan och prövningsavgift

Skriftlig ansökan

Ansökan om serveringstillstånd ska göras skriftligt med hjälp av den e-tjänst som finns på kommunens webbplats. För den som inte har möjlighet att söka via e-tjänsten finns en blankett.

På hemsidan finns en checklista över vilka handlingar som måste finnas med i ansökan. Den som vill kan boka ett personligt möte med ansvarig handläggare för att få råd och hjälp med ansökan. Kontakta oss på telefon 0611-34 80 00 eller e-post: samhallsforvaltningen@harnosand.se.

Prövningsavgift

Härnösands kommun tar ut en avgift för ansökan. Avgiften ska täcka den kostnad kommunen har för arbetet med serveringstillstånd. Varje år ska kommunen göra besök, en så kallad tillsyn för att se att serveringen av alkohol sköts på rätt sätt. För det tar vi ut en tillsynsavgift. Tillsynsavgiften ska täcka den kostnad kommunen har för arbetet med tillsyn. Tillsynsavgifterna består av en fast del som är lika för alla och en rörlig del som baseras på serveringsställets omsättning på alkoholdrycker. En högre omsättning ger fler tillsynsbesök. Information om aktuella avgifter ska finnas tillgängligt på kommunens webbplats.

Laghänvisning

Enligt 8 kap. 10 § 2-3 st. AL får kommunen ta ut avgift för ansökan och en avgift för tillsyn enligt 9 kap. AL. Kommunfullmäktige beslutar om avgifterna och de baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras närmare i kommunallagen (2017:725).

2.2 Handläggningstider

Från det datum vi får en fullständig ansökan om serveringstillstånd har vi fyra månader på oss att fatta ett beslut. Men vi har högre ambitioner än så och vill gärna vara snabbare. Se listan över genomsnittliga handläggningstider längre ner. Om vi tycker att det behövs får vi förlänga handläggningstiden med fyra månader till. Väljer vi att göra det måste vi informera dig om varför vi behöver förlänga tiden. Den informationen ska du i så fall få innan de första fyra månaderna har passerat.

Handläggningstiden varierar beroende på vilken typ av tillstånd det gäller. Oftast tar ansökningar om stadigvarande tillstånd och servering till allmänheten längst tid eftersom de kräver en större undersökning än tillfälliga tillstånd.

Restaurangverksamheten måste anmälas till Samhällsförvaltningen senast två veckor innan verksamheten startas eller övertas. Anmälan måste vara godkänd där innan serveringstillstånd kan medges.

Handläggningstiden räknas från och med det datum då vi har fått en fullständig ansökan.

Mottagningsbevis ska skickas till sökande när en fullständig ansökan har inkommit.

Varje ansökan utreds var och en för sig och handläggningstiden kan därför variera. I listan nedan ser du hur lång handläggningstiden kan vara för olika ärenden på ett ungefär i Härnösands kommun.

Handläggning görs skyndsamt.

- 8 veckor för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten.
- 8 veckor för tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten.
- 8 veckor för stadigvarande serveringstillstånd till slutet sällskap.
- 2 veckor för tillfälliga serveringstillstånd till slutet sällskap.
- 4 veckor för serveringstillstånd efter anmälan om betydande förändringar av ägarförhållanden.
- 8 veckor för stadigvarande tillstånd att anordna provsmakning av alkoholdrycker.
- 4 veckor för tillfälligt tillstånd att anordna provsmakning av alkoholdrycker.
- 8 veckor för stadigvarande tillstånd för slutna sällskap vid cateringverksamhet.
- 4 veckor för ändring av serveringstid inom normaltid.
- 8 veckor för ändring av serveringstid utanför normaltid.
- 4 veckor för övriga tillstånd.

Laghänvisning

I 5 § alkoholförordningen (2010:1636) preciseras vilka handläggningstider som kommunen ska förhålla sig till när det gäller serveringstillstånd.

3. Kriterier för tillståndsgivning

För att en ansökan om serveringstillstånd ska kunna godkännas måste den som söker uppfylla kraven i alkohollagen. Den som ansöker om tillstånd ska vara personligt och ekonomiskt lämplig och ha kunskaper om alkohollagen. Kraven finns för att säkerställa att servering sker på ett ansvarsfullt sätt.

Kraven i avsnitt 3.1 – 3.7 gäller för alla serveringstillstånd.

3.1 Sökandens lämplighet

Alkohollagen ställer vissa krav på den som söker serveringstillstånd. För att kunna beviljas serveringstillstånd ställs följande krav:

- Sökanden ska ha fått godkänt på kunskapsprovet om alkohollagen.
- Sökandens bakgrund ska inte vara olämplig, exempelvis genom brottslig belastning eller ekonomisk misskötsamhet.
- Sökanden ska kunna finansiera serveringsverksamheten på ett godtagbart sätt.
- Sökanden ska ha rätt att använda serveringslokalen, så kallad dispositionsrätt.

Laghänvisning

Enligt 8 kap. 12 § AL ska den som söker serveringstillstånd kunna visa att han eller hon är lämplig att bedriva verksamheten med hänsyn till de personliga och ekonomiska förhållandena. Sökande måste även visa att verksamheten uppfyller de krav som ställs i alkohollagen.

3.2 Kunskapsprov i alkohollagen

Den som söker serveringstillstånd måste ha kunskaper i svensk alkohollagstiftning. För att bevisa sina kunskaper måste den sökande göra ett kunskapsprov. Den sökande har tre försök för att klara av ett kunskapsprov.

För att få genomföra provet måste kommunen ha fått in en ansökan om serveringstillstånd. Om den sökande inte klarar provet finns det skäl att avslå ansökan om serveringstillstånd.

Det kan ställas krav på att mer än en person från samma verksamhet ska genomföra provet. Avgörande är i vilken företagsform verksamheten bedrivs. Huvudregeln är att personer med stort inflytande i rörelsen ska göra provet.

Härnösands kommun erbjuder utbildning i Ansvarsfull alkoholservering. Ansvarsfull alkoholservering är en utbildning som riktar sig till personal som hanterar alkohol i yrkesutövningen. Syftet med utbildningen är att öka personalens kunskap och förståelse för alkoholens påverkan.

3.3 Serveringsställets utformning och lämplighet

När Härnösands kommun tar ställning till om vi kan ge serveringstillstånd tittar vi på om stället där alkoholen ska serveras är lämplig. Vi tittar på hur lokalen är utformad, vad köket har för utrustning, om det serveras mat och i så fall hur många olika rätter och vad för typ av mat.

Laghänvisning

Enligt 8 kap. 14 § AL ska serveringstillståndet omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren. Lokaler som används för stadigvarande servering ska vara lämpliga ur brandsäkerhetssynpunkt i enlighet med 8 kap. 16 § alkohollagen.

3.4 Serveringsställets matutbud

Att maten ska vara lagad eller tillredd innebär att råvarorna på något sätt ska ha förädlats i restaurangens kök. Det är inte nödvändigt att maten är varm så länge utbudet av mat, kvaliteten och den allmänna standarden i övrigt uppfyller vad som krävs för att få serveringstillstånd. Ett serveringsställe som bara erbjuder servering av enklare beredd mat är inte tillräckligt.

Smörgåsar, sallader eller annan enklare mat som serveras i gatukök och caféer är inte tillredd mat i alkohollagens mening. Att endast/enbart värma upp mat är inte heller tillräckligt, till exempel att köpa färdiglagade pajer som värms upp på plats.

I princip ska kravet på ett varierat matutbud gälla under hela serveringstiden, men efter klockan 23.00 är det tillräckligt att erbjuda färre och enklare maträtter. Som exempelvis sådana som inte kräver någon särskild tillagning utan kan värmas i mikrovågsugn. Det kan även vara tillräckligt att erbjuda kalla maträtter, men snacks som chips eller nötter räknas inte som maträtter. Skälet till att matkravet lättas under den senare tiden av dygnet är allmänna matvanor, och att det kan vara svårt att ha full personalstyrka i köket under hela serveringstiden vid nattöppna restauranger.

Laghänvisning

Alkohollagen 8 kap. 15 § första, tredje och fjärde stycket.

3.5 Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl

Varje gång kommunen ska ta ställning till en ansökan om serveringstillstånd eller utökning av ett befintligt tillstånd ska vi ta hänsyn till om det finns risk för att tillståndet kan ställa till med några problem. Varje ansökan prövas individuellt för att vi ska kunna ta hänsyn till omständigheterna i varje enskilt fall.

När vi gör bedömningen låter vi Polismyndigheten uttala sig om hur ordningen är på platsen. Vi lyssnar också till vad Samhällsförvaltningen säger om kökets utformning och utrustning.

Vid en ansökan hjälper även Räddningstjänsten till. De har god kunskap om brandsäkerhet och lokalernas utformning.

Vad Polismyndigheten och Samhällsförvaltningen säger kan påverka vårt beslut.

Härnösands kommun har också bestämt att följande områden är särskilt viktiga att ta hänsyn till:

Hänsyn till ungdomar och ungdomsmiljöer

Kommunen anser att barn och ungdomar ska ha rätt till alkoholfria nöjen och miljöer under uppväxten. Arrangemang som riktar sig till barn och ungdomar ska vara alkoholfria. Vi ger inte serveringstillstånd till evenemang som huvudsakligen riktar sig till personer under 20 år.

Vi är också väldigt försiktiga med att ge serveringstillstånd till de som har lokaler som ligger i närheten av platser där det finns verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar. Det kan exempelvis röra sig om skolor eller ungdomsgårdar.

Särskilt känsliga områden

Kommunen kan förhindra att en restaurangverksamhet med servering av alkoholdrycker öppnar i områden som är särskilt känsliga. Det kan till exempel vara områden där vi vet att det är mycket missbruk eller ett område där det sker många brott.

Idrottsanläggningar

Att bevilja serveringstillstånd på idrottsanläggningar kräver ytterligare utredning. Kopplingen mellan alkohol och idrott kan vara olämplig. Vid idrottsevenemang som riktar sig främst till ungdomar ska stor restriktivitet avseende serveringstillstånd gälla. Den sökande behöver visa på hur ordning och säkerhet kan upprätthållas. Ordning och säkerhet ska kunna hållas under hela serveringstiden samt det ska ses till att barn och unga inte kan nå alkoholdrycker, inklusive folköl, eller förknippa sportevenemang med alkohol.

Störning för omgivningen

Om vi ser att det finns risk för att omgivningen kommer att störas av att en verksamhet får serveringstillstånd säger vi ofta nej. Ett exempel kan vara om det finns bostäder i närheten som kan störas av höga ljud från en restaurang.

Laghänvisning

En ansökan om serveringstillstånd bedöms utifrån kraven i alkohollagen. Kommunen får avslå en ansökan om serveringstillstånd om alkoholserveringen riskerar att medföra olägenheter vad gäller ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa i enlighet med 8 kap. 17 § AL. Serveringstillstånd får avslås även om övriga krav i alkohollagen är uppfyllda.

3.6 Remissyttranden

När någon ansöker om serveringstillstånd kan kommunen be om information från en annan myndighet. Det kallas för ett yttrande. Kommunen skickar en remiss till exempelvis Polismyndigheten och Räddningstjänsten. Vi kan även hämta information från samhällsförvaltning och Skatteverket. Syftet är att få uppgifter om sökandens lämplighet, exempelvis Polismyndighetens slagning i brottsregister men även risk för ordningsstörningar eller störningar för närboende. En remiss kan även visa på sökandens ekonomiska skötsamhet och eventuella skulder.

Om sökande har eller har haft serveringstillstånd i någon annan kommun kan yttrande inhämtas från den kommunen.

Laghänvisning

Innan en prövning görs av ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten eller ett slutet sällskap ska kommunen inhämta yttrande från Polismyndigheten enligt 8 kap. 11 § AL. Kommunen ska även inhämta Polismyndighetens yttrande om ansökan gäller tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten.

3.7 Ordning och nykterhet - Ansvarsfull alkoholservering

Servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat ska vara ansvarsfull och försiktig. Servering av alkohol ska alltid ske av serveringspersonal som är anställd av den som har serveringstillståndet.

Servering av alkohol ska ske med måtta. Detta för att försöka förhindra skador som beror på att en person druckit alkohol. Även övrig oordning som inte är direkt orsakad av alkoholförtäring ska undvikas. Det kan exempelvis handla om användning av narkotika. Ordning ska gälla på serveringsstället och på platser som ligger direkt intill det. Det får exempelvis inte finnas människor som druckit för mycket alkohol på eller intill serveringsstället.

Ett serveringsställe kan anställa ordningsvakter för att kontrollera ordning och nykterhet. I vissa fall kan kommunen eller Polismyndigheten ställa krav på att ett ställe ska ha ordningsvakter för att få serveringstillstånd. Hur många ordningsvakter som behövs bestämmer Polismyndigheten.

Ett serveringsställe måste se till att personalen är utbildad i ansvarsfull alkoholservering.

Det är inte tillåtet att göra tillfälliga prissänkningar på alkoholdrycker med högre alkoholhalt. Om en tillståndshavare vill sänka priset tillfälligt måste även andra drycker (inklusive lättdrycker) och mat sänkas i liknande grad.

Det är inte tillåtet med mängdrabatter på alkohol. En dryck ska kosta lika mycket oavsett om gästen köper en eller flera. Priset på spritdrycker ska anges i centiliter och vara detsamma oavsett mängd eller storlek på shot eller drink.

Laghänvisning

Allmänna bestämmelser om försäljning av alkohol finns i 3 kap. AL och bestämmelser om servering av alkoholdrycker finns i 8 kap. AL. Om drycken ska förtäras på stället ska försäljningen kallas för servering, vilket framgår av 1 kap. 11 § 2 st. AL. Det innebär att 3 kap. AL om försäljning även gäller vid servering.

Den som säljer alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat ansvarar för att lagstiftningen följs. Enligt 3 kap. 5 § AL ska försäljning skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån kan förhindras. Den som säljer drycken ska se till att det råder ordning och nykterhet vid försäljningsstället. Vidare ska ansvarig personal se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks i enlighet med 8 kap. 20 § AL.

3.8 Ansvar och kunskap för personal

Den som har ett serveringstillstånd ska också utse en eller flera serveringsansvariga. Den som har rollen som serveringsansvarig ska vara på plats vid serveringsstället under hela tiden då det serveras alkohol. Personen ska kunna överblicka hela serveringen, även uteserveringen. Den serveringsansvariga ska också ha tillräckliga kunskaper i alkohollagstiftningen för att kunna sköta sin uppgift.

Den som är serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år och vara lämplig för uppgiften. I bedömningen tar man hänsyn till personliga egenskaper och andra omständigheter som exempelvis om personen har anmärkningar i brottsregistret.

Ett serveringsställe ska ha minst en serveringsansvarig. Vem/vilka som är serveringsansvariga ska anmälas till kommunen.

Laghänvisning

Enligt 8 kap. 18 § AL ska tillståndshavaren eller utsedd serveringsansvarig person ha tillsyn över serveringen och vara närvarande vid serveringsstället under hela serveringstiden.

4. Stadigvarande serveringstillstånd

Kommunen kan ge serveringstillstånd för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Ett stadigvarande serveringstillstånd kan gälla för servering året runt eller under en viss tidsperiod.

Serveringstillståndet gäller i ett avgränsat utrymme som tillståndshavaren har rätt att använda.

Ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten får vi bara ge om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till lokalen och erbjuder lagad eller på annat sätt tillredd mat. Det ska finnas ett varierat utbud av maträtter. Efter klockan 23.00 får utbudet av mat begränsas till ett fåtal enklare rätter. Serveringsstället ska vara utrustat med ett lämpligt antal sittplatser för matservering i förhållande till lokalens storlek.

De lokaler som används för servering ska enligt 8 kap. 16 § AL vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt. Det gäller både lokaler som används för servering till allmänheten och slutna sällskap.

Laghänvisning

8 kap. 2 § AL om vilka som kan få stadigvarande serveringstillstånd och för vilken tidsperiod. 8 kap. 14 § AL om i vilket utrymme serveringstillståndet gäller. 8 kap. 15 § AL Om krav på kök och mat. 8 kap. 16 § AL om krav på brandsäkerhet.

5. Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten

Härnösands kommun kan ge tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten. Det tillfälliga tillståndet kan gälla för en tidsperiod eller ett tillfälle.

För att kunna ge tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten måste det också i samband med alkoholservingen serveras lagad mat. Möjligheten att få lagad mat måste finnas under hela den tid som serveringstillståndet gäller. Det måste också finnas sittplatser vid bord.

När det gäller tillfälliga tillstånd är kravet på sökandes lämplighet stort. Alla dessa krav måste vara uppfyllda för att vi ska kunna ge tillstånd.

- Sökanden ska ha fått godkänt på kunskapsprovet om alkohollagen.
- Sökandens bakgrund ska inte vara olämplig, exempelvis genom brottslig belastning eller ekonomisk misskötsamhet.
- Sökanden ska kunna finansiera serveringsverksamheten på ett godtagbart sätt.
- Sökanden ska ha rätt att använda serveringslokalen, så kallad dispositionsrätt.

Härnösands kommun kan ge tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten maximalt 10 gånger per år. Den som vill ha serveringstillstånd fler gånger än det måste söka ett stadigvarande serveringstillstånd.

Laghänvisning

Enligt 8 kap. 2 § AL kan serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Ett tillfälligt serveringstillstånd kan meddelas för en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle.

Enligt 8 kap. 15 § AL får tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten ges om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat.

5.1 Servering av spritdrycker

När vi ger ett tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten gäller det normalt sett bara för servering av starköl, vin och andra jästa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat. Tillstånd för att servera spritdrycker får oftast inte ges vid tillfällig servering till allmänheten efter klockan 23.00. Vi kan göra undantag och ge tillstånd att servera spritdrycker, men då ska en särskild prövning göras. Ett yttrande från Polismyndigheten ska väga tungt vid ansökan om tillfällig servering till allmänheten.

6. Serveringstillstånd till slutna sällskap

Härnösands kommun kan ge serveringstillstånd till ett slutet sällskap i ett företag, förening eller annat sällskap. Tillståndet kan vara stadigvarande eller tillfälligt. För att vi ska ge tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap måste serveringsstället erbjuda tillredd mat. Det ska vara möjligt att beställa mat under hela serveringstiden.

Ett slutet sällskap är ett antal personer eller medlemmar som har ett gemensamt intresse och någon form av gemensam koppling. Det kan vara exempelvis en förening eller personer på ett företag.

För att kunna kallas ett slutet sällskap måste det innan arrangemanget vara tydligt vilka som är medlemmar eller tillhör sällskapet. Det betyder att det inte ska vara möjligt att bli medlem samma dag som arrangemanget ska genomföras.

Vid alkoholservering till ett slutet sällskap ska arrangören på förhand veta vilka personer som kommer delta i arrangemanget.

Ett stadigvarande serveringstillstånd kan vara en klubb rättighet eller festvåningsrättighet. En klubb rättighet är ett tillstånd för visst sällskap som förening, företag eller personalgrupp. En festvåningsrättighet är tillstånd till en restaurangrörelse som på beställning bedriver servering till olika slutna sällskap.

Vi ger tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap maximalt 10 gånger per år. De som vill servera flera gånger per år behöver ett stadigvarande serveringstillstånd för slutna sällskap.

Laghänvisning

Enligt 8 kap. 15 § AL får tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap ges om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat.

7. Serveringstid

Vi får bestämma under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras. Om vi inte bestämmer något annat får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycksliknande preparat bara ske mellan klockan 11.00 och klockan 01.00. Det kallas servering inom normaltiden.

30 minuter efter serveringstiden är slut ska serveringslokalen vara tömd på gäster. Serveringstiderna har betydelse både för boende i närheten och polisens arbete med ordning och säkerhet. Bestämmelsen om serveringstid är en viktig del i den svenska alkoholpolitiken. Att skydda människors hälsa och hålla ordning går före det affärsmässiga.

När vi ger serveringstillstånd ska vi ta hänsyn till om serveringstiden kan innebära att människor blir störda eller att det finns risk för människors hälsa. Polismyndighetens och Samhällsförvaltningens synpunkter har stor betydelse. Varje ansökan prövas var och en för sig och det kan innebära att olika serveringsställen får olika serveringstider. I serveringstillståndet kan vi också kräva att det finns ordningsvakter efter ett visst klockslag om polismyndigheten rekommenderar det.

Riktlinjer i Härnösands kommun:

- Servering får tidigast ske från klockan 11.00 och normalt fram till klockan 01.00.
- Tillstånd om utökade serveringstider beviljas restriktivt efter en särskild prövning.
- För att få utökad serveringstid till klockan 03.00 krävs att verksamheten är väletablerad och välskött. Varken restaurangen eller ägaren får ha någon anmärkning. Dessutom måste all serveringspersonal ha godkänd utbildning i Ansvarsfull alkoholservering.
- Vid utökad serveringstid till klockan 03.00 ska Polismyndigheten inte ha några invändningar för detta.

Laghänvisning

Av 8 kap. 19 § AL framgår att kommunen bestämmer under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras.

8. Uteservering

Ett serveringstillstånd gäller för ett visst avgränsat utrymme som den som har tillståndet disponerar. Det avgränsade utrymmet kan vara en uteservering som finns i anslutning till serveringsstället.

För uteservering på allmän plats krävs tillstånd enligt ordningslagen. Ansökan görs hos Polismyndigheten. Om uteserveringen ska ske på privat mark som inte kräver tillstånd enligt ordningslagen krävs ett upplåtelseavtal med fastighetsägaren. Tillståndet, alternativt avtalet, ska ges in till tillståndsenheten i samband med ansökan om att servera alkoholdrycker vid uteservering.

I Härnösands kommun tillämpas följande riktlinjer:

- Uteserveringen ska ligga i restaurangens närhet så att det tydligt framgår att de hör ihop. Uteserveringen ska vara överblickbar för serveringspersonalen.
- Restaurangköket måste ha kapacitet kunna laga mat till alla gäster, både inne i restaurangen och på uteserveringen.
- Det ska finnas tillgång till kundtoaletter så att det räcker till det totala antalet gäster som får vara i serveringslokalen.
- Bordsservering vid uteservering är huvudregeln. Om en tillståndshavare inte vill ha bordsservering måste den skriftligen beskriva för kommunen hur den ska sköta tillsynen av serveringsytan. Barsservering till gäster på en uteservering tillåts normalt sett inte.

Varje ansökan prövas var och en för sig då förutsättningar för sökande är olika.

Laghänvisning

Enligt 8 kap. 14 § 1 st. AL ska ett serveringstillstånd avse ett visst avgränsat utrymme som tillståndshavaren disponerar. Det avgränsade utrymmet kan vara en uteservering som finns i anslutning till serveringsstället.

9. Gemensamt serveringsutrymme

Flera tillståndshavare kan använda ett gemensamt serveringsutrymme. Då ansvarar varje tillståndshavare för ordning, nykterhet och andra regler som finns i alkohollagen, exempelvis att det inte sker servering till underåriga eller överservering.

Ansökan kan göras gemensamt av flera tillståndshavare och ansökan kan göras samtidigt som ansökan om serveringstillstånd. De som önskar dela serveringsutrymme ska lämna in en skriftlig handlingsplan till kommunen. I handlingsplanen ska de beskriva hur de ska se till att följa alkohollagens regler om bland annat uppsikt, åldersgräns, ordning och nykterhet.

Om det händer saker som gör att serveringstillståndet dras in kan det drabba alla som delar på det gemensamma serveringsutrymmet. Det gäller även om det inte går att ta reda på eller bevisa vem av tillståndshavarna som inte tagit sitt ansvar.

Laghänvisning

Enligt 8 kap. 14 § 2 st. AL ges möjlighet för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Varje tillståndshavare ansvarar för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt övriga förpliktelser enligt alkohollagen.

10. Provsmakningstillstånd

Arrangörer och grossister kan ordna provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycksliknande preparat vid arrangemang riktade till allmänheten.

För att få göra det behöver arrangören ha ett stadigvarande serveringstillstånd som gäller för de drycker och preparat ska provsmakas. Själva provsmakningen måste också ske i den lokal som arrangörens serveringstillstånd är kopplad till. När en arrangör vill genomföra en provsmakningsaktivitet måste det anmälas till kommunen.

Anmälan sker via blankett som finns att hämta på Härnösands kommuns webbplats.

Anmälan gäller från och med den dagen kommunen tagit emot den.

Partihandlare som vill anordna provsmakning kan ansöka om ett tillfälligt tillstånd för provsmakning.

Provsmakning innebär att det är en mycket liten mängd alkohol som provas. Deltagarna ska endast få en uppfattning om kvalitet och smak.

Laghänvisning

Enligt 8 kap. 6 § AL kan arrangörer och partihandlare anordna provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycksliknande preparat vid arrangemang riktade till allmänheten.

11. Cateringverksamhet

Den som har cateringverksamhet för slutna sällskap kan få stadigvarande cateringtillstånd. För att få det krävs att den som bedriver cateringverksamheten har ett eget kök där maten lagas.

Lokal där catering ska ske anmäls till kommunen. Kommunen utreder om lokalens skick är godtagbart för att servera mat och dryck.

Anmälan sker via blankett som finns att hämta på Härnösands kommuns webbplats.

Laghänvisning

Av 8 kap. 4 § AL framgår att den som bedriver cateringverksamhet för slutna sällskap kan få stadigvarande cateringtillstånd.

12. Villkor vid meddelande av serveringstillstånd

Vid beslut om serveringstillstånd kan kommunen meddela olika villkor. Villkoren finns för att motverka alkoholpolitiska skadeverkningar. Vilka villkor som är lämpliga avgörs från fall till fall. Villkoren från inte vara generella. Här är några exempel på villkor som kommunen kan ställa:

- Att det måste finnas ordningsvakter eller entrévärdar.
- Att det måste vara bordsservering på hela eller delar av serveringsstället.
- Vilka serveringstider som ska gälla.
- Att personalen ska vara utbildad i Ansvarsfull alkoholserving om serveringsstället ska kunna få beslut om utökad serveringstid.

13. Kommunens tillsynsverksamhet

Härnösands kommun har i uppgift att kontrollera att de serveringsställen som har tillstånd sköter serveringen på rätt sätt. Tillsynen är en viktig del för att se till att lagen följs. Den är också en viktig

del i det förebyggande arbetet mot de negativa konsekvenser som för mycket alkoholserving kan leda till.

Tillsynen bedrivs genom förebyggande arbete, inre tillsyn och yttre tillsyn. Tillsammans med Polismyndigheten ansvarar kommunen för tillsynen av restauranger som beviljats serveringstillstånd. När vi har gjort ett tillsynsbesök ska vi skriva ett protokoll. Det protokollet ska serveringsstället få en kopia av.

13.1 Yttre tillsyn

Yttre tillsyn innebär att vi gör oanmälda besök på restaurangen eller serveringsstället när den är öppen. Syftet med besöket är att kontrollera om serveringsstället följer alkohollagens bestämmelser. Vi kontrollerar att servering inte sker till minderåriga och/eller märkbart påverkade personer. Vi tittar också på hur ordningen är i och utanför restaurangen, berusningsgraden hos gästerna samt på restaurangens marknadsföring.

Vid en sådan här tillsyn ska vi också kontrollera att försäljning sker i enlighet med serveringsställets tillstånd. Vi tittar på vilka alkoholdrycker som säljs, om serveringen sker till allmänheten eller slutet sällskap, matutbudet, serveringslokalerna, köket och serveringstider.

13.2 Inre tillsyn

Inre tillsyn innebär att kommunen kontrollerar att den som har serveringstillstånd fortfarande uppfyller alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. Den inre tillsynen kan även innefatta granskning av restaurangrapporter, som är restaurangens redovisning av hur mycket mat och olika typer av dryck restaurangen sålt. Granskningen kan ske tillsammans med andra myndigheter, exempelvis Polismyndigheten, Skatteverket och Kronofogden.

13.3 Förebyggande tillsyn

Förebyggande tillsyn innebär att kommunen arbetar med att sprida kunskap om hur alkohollagen ska användas i det praktiska arbetet på serveringsstället. Det kan ske genom möten med den som har serveringstillståndet och utbildningsinsatser i Ansvarsfull alkoholserving. Genom att ha en fortlöpande dialog mellan kommunen och tillståndshavaren kan eventuella brister åtgärdas omedelbart.

Laghänvisning

Kommunens tillsynsansvar för servering och marknadsföring av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat regleras i 9 kap. 2-3 § AL. Varje år ska en reviderad tillsynsplan beslutas av Samhällsnämnden.

14. Kommunens sanktionsmöjligheter

Kommunen har huvudansvaret för att kontrollera att de som har serveringstillstånd följer alkohollagen och de krav som kommunen och andra myndigheter ställer. Gör inte serveringsstället det kan kommunen dela ut en erinran, varning eller återkalla tillståndet. Om en verksamhet som har ett tillstånd inte längre uppfyller kraven eller bryter mot alkohollagen är kommunen skyldiga att ingripa.

En erinran kan meddelas om tillståndshavaren inte uppfyller kraven i tillståndet eller inte följer de bestämmelser som gäller för servering enligt alkohollagen. Det gäller också om villkoren eller de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen inte följs. Vid allvarliga fall eller vid upprepade överträdelser kan en varning meddelas.

Kommunen är ibland skyldig att återkalla ett serveringstillstånd. Det ska göras om:

- tillståndet inte längre utnyttjas,
- det har förekommit brottslig verksamhet på eller i närheten av serveringsstället som tillståndshavaren har haft kännedom om utan att ingripa,
- tillståndshavaren har brutit mot alkohollagen, eller vad som i övrigt gäller, och en varning inte är en tillräcklig åtgärd, eller om
- Varningar har meddelats utan att de förhållanden som föranlett varningarna har rättats till.

Laghänvisning

Kommunen har huvudansvaret för tillsynen av verksamheter med serveringstillstånd och kan vid behov vidta åtgärder som erinran, varning och återkalla tillstånd. Om en verksamhet som har ett tillstånd inte längre uppfyller kraven eller bryter mot alkohollagen är kommunen skyldiga att ingripa. Kommunen kan meddela en erinran, en varning eller återkalla tillståndet, vilket framgår av 9 kap. 17-18 §§ AL.

15. Överklagande

Beslut som fattas enligt alkohollagen gäller omedelbart om det inte står något annat. Det gäller alla ärenden.

Om du som sökt serveringstillstånd inte tycker att det beslut kommunen har fattat är rätt, kan du välja att överklaga beslutet. Du har tre veckor på dig att lämna in din överklagan. Du skickar din överklagan till kommunen och sedan är det förvaltningsrätten som fattar beslut.

Om du vill överklaga skickar du din överklagan till:

Härnösands kommun,
Samhällsnämnden,
871 80 Härnösand.

16. Försäljning och servering av folköl

Folköl är en alkoholdryck som har en alkoholhalt mellan 2,25 och 3,5 volymprocent.

En butik får sälja folköl om den också har ett brett sortiment av matvaror. Det räcker inte att ha ett kiosksortiment eller någon enstaka matvara. För att få sälja folköl måste du också:

- Anmäla till kommunen att du vill sälja folköl. Anmälan gör du via kommunens e-tjänst. Du får inte börja sälja folköl innan du har gjort din anmälan.
- Ha en livsmedelsregistrerad lokal.
- Lämna in en skriftlig beskrivning av hur du ska kontrollera att försäljningen går rätt till. Även kallat ett egenkontrollprogram.
- Se till att personalen i butiken har kunskap om vad som gäller vid försäljning

Laghänvisning

Folköl är en alkoholdryck som har en alkoholhalt överstigande 2,25 men inte 3,5 volymprocent. Detaljhandel med folköl regleras i 5 kap. 5 § AL och tillåts under förutsättning att butiken har ett brett sortiment av matvaror.

17. Försäljning av tobaksvaror

Om du vill sälja tobaksvaror eller liknande produkter behöver du tillstånd till det. Tillståndet söker du hos kommunen.

Du måste kunna visa att du är lämplig att sälja tobaksvaror. I bedömningen tar kommunen hänsyn till både personlig lämplighet och ekonomiska förhållanden. Du måste också kunna visa att försäljningen kommer att skötas enligt de krav som finns i lagen.

När du ansöker om att få sälja tobaksvaror ska du skicka med en beskrivning av de rutiner och arbetssätt din butik har för att följa lagens krav. Det kallas ett egenkontrollprogram och är ett krav för att ansökan ska anses vara komplett.

Laghänvisning

Bestämmelser om försäljning av tobaksvaror finns i lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter (LTLP). Enligt 5 kap. 1 § LTLP krävs tillstånd för att bedriva detaljhandel eller partihandel med tobaksvaror.

17.1 E-cigarett och påfyllningsbehållare

Om du vill sälja e-cigarett och påfyllningsbehållare måste du göra en anmälan till kommunen. Du får inte börja sälja innan du har gjort anmälan.

Laghänvisning

5 kap. 15 § LTLP.

17.2 Förändringar i verksamheten

Om det sker väsentliga förändringar i verksamheten ska det anmälas till kommunen. Det kan vara att butiken byter ägare eller att du inte längre vill sälja tobak eller e-cigarett. Rätten att sälja sådana produkter följer inte automatiskt med till den nya ägaren.

17.3 Tillsyn

Kommunen och andra myndigheter har tillsammans ansvar för att se till att försäljningen av tobaksvaror går rätt till, det kallas tillsyn. Kommunens tillsyn ska vara en del av ett förebyggande arbete. Tillsynsbesök genomförs enligt den tillsynsplan som kommunen tar fram i samarbete med Polisen eller när det är påkallat.

Det är samhällsförvaltningen som gör tillsyn när det gäller följande:

- Hälsovarningar, produktpresentation och identitets- och säkerhetsmärkning på försäljningsställen.
- Tillhandahållande av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare på försäljningsställen.
- Marknadsföring på eller i anslutning till försäljningsställen.

Kommunen och Polismyndigheten utövar tillsyn när det gäller:

- Tillhandahållande av tobaksvaror på försäljningsställen.
- Försäljning av tobaksvaror på nätet.
- Anmälan om försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt egenkontroll.
- Åldersgräns.

Om den som säljer tobaksvaror bedömer att kunden kan vara under 25 år rekommenderar Härnösands kommun att säljaren ska kontrollera kundens legitimation.

17.4 Avgifter

Kommunen får ta ut en avgift för prövningen av ansökan om försäljningstillstånd. Vidare får kommunen ta ut avgifter för tillsyn av den som bedriver tillståndspliktig eller anmälningspliktig försäljning. För att finansiera tillsynen betalar verksamheten en årlig avgift. Den är uppdelad på två delar; en rörlig och en fast avgift. Den rörliga avgiften beror på hur stor omsättning man har. Den fasta är lika för alla.

Laghänvisningar

Tillsynsansvaret fördelas mellan kommunerna och andra myndigheter vilket framgår av 7 kap. LTLP. Kommunens rätt att ta ut avgifter regleras i 8 kap. LTLP.

18. Försäljning av receptfria läkemedel

Om du vill sälja receptfria läkemedel och inte är ett öppenvårdsapotek måste du anmäla det till Läke-medelsverket. Du måste också ha en plan för hur du ska kontrollera att försäljningen och hanteringen av läkemedel går rätt till.

Läke-medelsverket har det övergripande ansvaret för kontroller, så kallad tillsyn. De har också möjlighet att straffa dig om du inte följer lagstiftningen.

Läke-medelsverket har kommunen till hjälp för att kontrollera att lagstiftningen följs. För att kunna genomföra det uppdraget har kommunen rätt att begära uppgifter och upplysningar av dig. Det innebär att du måste låta kommunen komma in på områden, i lokaler och andra utrymmen som används vid försäljningen. Om kommuner upptäcker att försäljningen av receptfria läkemedel inte sköts på rätt sätt ska de rapportera detta till Läke-medelsverket.

Kontroller genomförs enligt fastställd tillsynsplan eller när det är påkallat. Vid kontroller undersöker kommunen att

- näringsidkare har gjort anmälan,
- inte säljer receptfria läkemedel till någon person under 18 år,
- att program för egenkontroll finns.

Om den som säljer receptfria läkemedel och nikotinläkemedel bedömer att kunden kan vara under 25 år rekommenderar Härnösands kommun att säljaren ska kontrollera kundens legitimation.

Laghänvisning

Bestämmelser om detaljhandel med receptfria läkemedel på andra ställen än öppenvårdsapotek finns i lag (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel (LHVRL). Krav att först anmäla handeln till Läke-medelsverket enligt 9 § LHVRL. Läs om Läke-medelsverkets ansvar i 17-19 §§ LHVRL. Kommunen ska enligt 20 § LHVRL kontrollera att lagstiftningen följs. Enligt 21 § LHVRL har kommunen rätt att begära de uppgifter och upplysningar som behövs.